NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 2. septembra 1854. *List 70.*

Od živinske bolezni, ktera razsaja zdaj po več krajih.

Vrančni prisad je ta bolezen, — ali kakor jo bolje imenujemo, čèrm, ker, čeravno velikrat, vendar ne vselej je vranica (slezéna) bolna. Bolna je pri ti bolezni krí, ki je černa in gosta kakor kolomaz (šmir) in strupena tako, da, kamor se navalí, ali v možgane, pljuča, serce, umorí živino večidel nanagloma ko bi trenil. Ker napada rada več živine v enem hlevu, mislijo ljudje, da jo ena od druge naleze. Al to ni vselej tako. Čeravno sapa in puh bolne živine, ako naravnost zadene sopíla blizo stoječe zdrave, ali pa krí in drugi izmečki, če jih voha, to strašno bolezen od živine do živine, naj bo konj, vol, prešič ali ovca, zaploditi zamorejo, vendar le več živine v enem hlevu zbolí večidel le zato, ker vsa živí v ravno tistih okoljšinah, to je, se vsi enaka klaja daja, se vsa enako napaja, enako glešta, enak zrak diha. Ker tedaj enako živí, enako zbolí, kadar posebno vreme za-njo nastopi.

Vsa druga je pa tako imenovana goveja kuga, ktera se ne zmeni ne za klajo ne za pijačo, ne za soparico ne za hlad v hlevu, in se širi edino le, kakor prava kuga, od živine do živine po zraku.

In ravno ta lastnost, da vrančni prisad ni tako nalezljiva kuga kakor je goveja kuga, naj tolaži gospodarje, da zamorejo v ravno tistem kraji svojo živino zdravo ohraniti, če zvesto odvračajo vse to, iz česar vstaja vrančni prisad.

Da ne zbolí živina, je treba, kar smo že tolikrat opominovali, pred vsem jo 1) na hladnem imeti; hlev mora tedaj tačas zračen, hladen in čeden in ne soparčen biti; ob hudi vročini živina ne smé delati ne na paši biti: vročina ji je strup, ki zgostí in spari krí. Kadar je hladno, naj se spuša živina iz hleva pod senco; kdor nima čednega hladnega hleva, naj jo postavi za ta čas kam drugam na hladno. 2) Klaje naj dobiva manj in zelene (frišne), ktera krí hladí. 3) Vode naj se ji daje večkrat na dan piti in merzle, čiste, — veliko piti dela redko krí, in merzla čista voda jo hladí. 4) Vsaki dan, dokler se od te bolezni sliši, naj se ji dá perišče solí: sol dela redko zdravo krí. 5) Kaj dobro je, živino — zlasti konje in prešiče — vsaki dan v hladni vodi skopati ali saj z merzlo vodo politi, se vé da tako, da se ne prehladí. — To je petero potrebnih rečí.

Ako pa bolezen živino prime, da se stresati začne itd., se ji mora hitro hitro pušati, pa veliko, da kaj zdá, ne pa, da le imé ima. Naj boljše zdravilo, ki se živini noter daje, pa je košenilni salmjak, kterega smo priporočili v „Novícah“ leta 1852 in natanko popisali, kako se rabi. Vsak apotekar ga lahko po tistem popisu naredí.

Skerbeti je pa tudi vselej, da se bolezen dalje ne zatrosi.

Podúk v živinoreji
v kratkočasni povestici.

Na Lipnici je živel njega dní neki kmet, od kterega so sosedje krog in krog veliko govorili, pa ne zato, kakor da bi bil znal zacopranim kravam ventovati, ljudem zlomljene noge ali roke celiti, bolnike po ogledovanju njih vode ozdravljati, pa tudi zato ne, da bi bil babicam sanje skladal ali „šace“ kopal, ampak le zato so ga povsod pogostoma v misel jemali, ker je vidoma, kakor so rekli, bogateji prihajal.

Jernej Zgodnek mu je bilo ime, bil je gospodar od glave do nog; priden sam pri vsakem delu, umen v vsaki stvarici, ni zanemaril starega, če je bil prepričan, da je dobro, pa tudi ni zametoval novega, ako je skusil, da je boljše od starega; bral je rad bukve, ki razlagajo kmetijstvo, in imel je tudi časnik, iz kterega je vse zvedel, kako se po svetu kmetuje.

Njegovi sosedje so sicer vse to vedili, pa niso verjeli, da bi se dalo iz „pisanih kvant“ kaj naučiti. Nekteri so tedaj sumili, da ga je kakošna „erbšina“ skrivaj dotekla, — drugi, da je v hramu zakopan „šac“ najdel. Le gospod fajmošter so rekli: Jernej je umna glavica, dobro rajta, pridno dela in rad moli. Na to vižo si zamore vsak pomagati in tudi vi vsi! Le ravnajte kakor on!

Bila je ravno nedelja spomladi: Naš Jernej je bil z družino svojo že praznično oblečen in je čakal, da bo pozvonilo k službi božji. Puhal je še pipico tobaka, kterega se je, kakor je sam rekel, žalibog! v mladosti navadil, kar sliši hlapec njegov v hlevu sosedovem neki ropot. Vsi grejo gledat, kaj to pomeni, da Martinovčeva družina vsa zbegana leta iz dvorišča v hlev in iz hleva na dvorišče. V tem mu pride Martinovec sam naprot in ga prosi, naj stopi v hlev, morebiti bo on vedel kakosen svèt; ena njegovih krav je padla, vse štiri od sebe pomolila in po nobeni ceni noče vstati. Jernej, vidši medlo mavro, ki je ni bilo druzega kakor kost in koža, na tleh (ne na stelji, ker stelje ni cempera bilo v hlevu) ugane kmalo, pri čem da je. „Sosed — mu reče — kako bo vstala in kako bo stala, ker je sostradana, da se skoz njo vidi? Jernej pošlje po pol frakeljna žganja in kos kruha na svoj dom; hlapec ga mu prinese; on prilije žganju polovíco vode, pomaka kruh v žganje in ga daje po malem revni kravi.

V tem zazvoní v cerkev. Jernej gré in reče sosedu, naj pride popoldne po večernici pod lipo; tam se bota kaj več pogovorila, ker se mu smili njegova živina. „Vi, Zgodnek, imate lahko govoriti, ki imate vsega dosti. Kako pa si bo tak revež, kakor jez, pomagal?“ — „Hvala Bogu! da me je tak blagoslovil, — al veste, sosed! pri malem se mora začeti, če se če do večjega priti. Tudi jez nisem imel premožnih starišev, pa sem si vendar pomagal

na noge. Kdor pa nikdar ne začne, ali kdor ne vé prav začeti, bo šel od dné do dné bolj rakovo pot. Zdí se mi, da ste Vi na ti poti, pa nikar mi ne zamerite! Z Bogom! Popoldne se bova vidila, če pridete. (Dalje sledí.)

Domovinske rečí.

O spominku Vega-tovem.

Bravši „novičarja iz Ljubljane“ v 63. listu „Novíc“, si za dolžnost spoznam častitim bravcem sledeče povedati:

Mica Vehovčeva, naj stareja sestra slavnega oberstlajtnanta barona Vega-ta, je podedovala, ker on ni nobenega brata imel, $^2/_3$ grunta v Zagorici. Njenega sina Jožeta Peterka, tedaj Vega-tovega naj bližnjega vnuka, sem jez 6. dec. 1845 v Moravčah pokopal, in od njegovega sinú, Jerneja Peterka po domače Janeža, ki je v Zagorici v hiši Nr. 7 stanoval, sem 20. dec. 1845 tisto skrinjico kupil, ktera je v letopisu krajnskega muzea 1838 omenjena in ki je je naš slavni rojak, ko je v ljubljanske šole šel, z doma seboj vzel in kakor naši kmečki učenci za shrambo vsih svojih rečí imel, čez več let pa — po zagotovilu Jožeta Peterka, ki je svojega žlahtnika večkrat na Dunaji obiskaval — sestri Mici, ko je v otročji postelji bila, polno lepega perila v Zagorico poslal. To skrinjo imam zdej jez kot edíni predragi spominek rajnega častljivo shranjeno. Ogledal sem sicer tudi zibelko njegove sestre Mice, ki je utegnila pred ko ne tudi njegova biti, — al preveč razderta je že bila, in ker vendar ni popolnoma gotovo, da je kadaj tudi njegova bila, sem jo pustil.

Preden naznanim poglavitni namen teh svojih verstic, moram popraviti še pomoto, ki se je vrinila v omenjenem muzealnem letopisu na strani 3., ker stojí zapisano iz moravških kerstnih bukev: „ex Sagorica vicariat. s. Crucis“ namesti vicinitatis. „Vikariat“ je v duhovniškem pomenu vse kaj druzega, kakor soseska, Zagorica pa ni nikdar vikariat sv. Križa bila in menda tudi ne bo, ampak je le soseska.

Kar spominek za slavnega našega rojaka vtiče, ki ga je omenjeni muzealni letopis na str. 15 hvale vredno sprožil, sem jez leta 1846 ali 1847 pervi bil, ki sem izrečeno željo pohvaljenega letopisa v djanje skusil spraviti in sicer v zboru zgodovinskega družtva, čigar ud sem bil. Prečastiti gosp. kanonik Novak je blagovolil moje pismo o ti zadevi zboru brati in neki list omenjenega družtva je naznanil, da je ono ta moj predlog radostno zaslišalo.

Leto 1848 je privihralo, in v valovih tadajnega časa se je, kakor marsikaj druzega, potopila tudi ta zadeva. Al jez nisem pozabil Vega-ta; pripravil sem to reč tako deleč, da mi je častiti gosp. oberstlajtnant žl. Sühnl obljubil pripomoči, da se izpolne domorodna želja. Obernila sva se na tadajna naj višja častnika naše domovine: na gosp. feldmaršallajtnanta grofa Lichtenberga v Lvovu in na gosp. generalmajorja barona Novaka na vojni Granici. Ker predeleč od domovine, omenjena gospoda nista mogla prevzeti pervaštva v odboru, ki bi se imel lotiti te stvarí, sta vendar obljubila se na vso moč vdeležiti te naprave in sta naji zagotovila, da preslavni naši austrianski topničarji in vitezi Maria-Terezijnega reda bojo gotovo vsi pripomogli k doveršbi blagega namena.

Vihar leta 1848 je prihajal od dné do dné huji — jez sem šel z vojsko na Laško, zanašaje se, da odloženo ni opuščeno.

Z gosp. oberstlajtnantom žl. Sühnel-nom si o ti zadevi še zmiraj dopisujeva, in če morebiti ravno letos zavolj mnozih doneskov na več straní se nabira za Vega-tov spominek ne bo še začeti mogla, se terdno nadjam, da se bo to zgodilo berž ko bo moč. Z naj večjim vspehom pa se bo gotovo spominek za slavnega našega rojaka izgotoviti dal, ako c. k. oberstlajtnant stopi na čélo družbe za napravo spominka c. k. oberstlajtnantu!

K. Hueber.

Ozir po domačii.

Tominsko.

Tomin (Tmin), mi je pravil moj rajni ded, ima svoje imé od tmine, ker v starodavnih paganskih časih, ko so kristjanski misionarji iz Čedada (Cividale) v tiste kraje pravo véro oznanovat hodili, so se Tominci terdo svoje vere deržali. Misionarji so jim tedaj rekli, da so tminci, to je, ljudje z dušno tmó obdani.

V tominski dolini so bili Vučanci (prav za prav Vučenci, Učenci), na levi strani Soče naj pervi, ki so se bili kristjanske vére prijeli; in ker so oni lahko in dobrovoljno vse to zapopadli, kar jim je rečeno bilo, so jim misionarji rekli, da so učeni, njih vas so imenovali kraj učenih, in ta vas se na Tominskem še dan današnji Učen (nemški Woltschach) imenuje. Učanci so bili na bregu Soče tudi majhno cerkvico sozidali in jo sv. Urhu posvetili. Se govorí, da tisti čas so kristjani celó iz Koroškega v to cerkvico k maši hodili, in bolj bogati so od tam tudi merliče na pokopališče (britof) pri Sv. Urhu nosili. — Iz učenske vasí so šli misionarji za hribom Bučenico na Modrejce, kjer so se prebivavci tudi modro obnašali, in od tam čez Sočo k Sv. Lucíi. V današnji Sv. Lucíi so bili tudi sozidali cerkvico v čast Materi Božji, ktero so „ecclesia ad pontem“, to je, cerkev na mostu, imenovali; in ljudjé še zdaj bolj razumejo, ako se pravi, da se gré na Most, kakor pa k Sv. Lucíi.

To mi je pravil moj rajnki ded, ne morem pa za gotovo terditi, je li vse to resnično.

Ko sem učenec bil, sem enkrat prebiral koledar duhovšine goriške škofije (če se dobro spomnim, je naslov koledara: „Directorium ecclesiae goritiensis“), ter sem vidil, da v njem je veliko zgodovinskih zernic, ktere bi morda dobro pripomogle, da bi se zgodovina Tominskega precej obširno popisati mogla. Naj bi se kak mašnik na Tominskem tega dela poprijeti hotel, in svest sem si, da bo veliko lepih rečí v tajistih koledarjih našel. Naj bi se tega dela lotil ročinski (?) kaplan gosp. Fil. Jak. Kaffol, ker vém, da je mož poln domoljubja.

Današnji Tomin je lep terg, bi rekel skorej, da leží na polotoku, ker na desni mu teče Soča, na levi pa Tominska (voda), ktera se koj pod Tominom v Sočo zliva. — Za Tominom, dobre pol ure proti severo-iztoku, blizo vasí „Za Lazi“ je veliki berlog, imenovan večidel zalaška jama, od ktere se še dan današnji mnogo vraž pripoveduje. Pravlica pravi, da je živela v tej jami v starih časih dolga baba, strašno velika, stara gospa z zelenimi lasmi, ki je sicer huda bila, ali vonder modra in pametnim dobromila žena. Bila je perva, ki je tamošne ljudí zemljo obdelovati učila, in ko so orati imeli, pa niso vedili, kako bi bolje vole v drevó (plug) upregali, jim je rekla: „ljubi moji! Dergavit, dergavit*), štor stanovit, in pa černega terna pregel“. Ko so se Tominci kristjanske vére prijeli, je tista dolga baba odšla; sperva so bile po tem slabe leta, so jo tedaj klicali po hostah in po polji, ali ni je bilo več nazaj.

V srednjem veku pa je imela ta jama moškega prebivavca: živel je v nji skoraj čez pol leta slavnoznani laški pesnik Dante, ko je bil v pregnanstvu. Gotovo bi se v ta spominek smela ta jama Dantov berlog imenovati. Pravijo, da ta berlog je tako velik, da človek cel dan potrebuje, preden mu na konec pride.

*) Dergavita je drobovitje, ki je še bolj šibčno, kakor je verba, in kterega šibe rabijo kmetovavci za vezíla.

Druge jame so tudi okol Mosta (Sv. Lucije), mislim, da ne bilo bi slabo, ako bi Tominci gosp. dr. Schmidel-na prosili, da bi enkrat, ko pride na Kras, tudi na Tominsko poskočil, geognoziško ogledavat tamošne kraje. Al naj bi šel naš gosp. Dežman, kustos ljubljanskega muzeja, jih pregledat. — Ko se gré iz Tomina na Most se vidi, poprej ko se v majhno vas Modrej pride, velika pečina „Pod ključem"; na sredi nje je železen klep, kamor so v starih časih, ko je dolina še pod vodo bila, čolne privezovali, pridši iz Bučenice in iz Sela. Modrej na levi, Modrejce na desni strani Soče ste dve stare vasí, in tamošni prebivavci pravijo, da tamo je ležalo staro mesto Noreja. Sem celó slišal, da pri oranju njiv so tam že večkrat stare reči: železno orodje, kamne itd. našli. To bi bilo kaj za našega gosp. prof. Terstenjaka.

Drug zanimiv kraj Tominskega so Nemške rovte (Deutschgereuth), dve vasi blizo krajnske granice na izhodu. Prebivavci so prišli, kot naselniki, iz Tiroljskega ob časih nemškega cesarja Maksimiliana I.

Stanovavci tù terdijo svoje stare šege; med seboj govorijo svoj lasten jezik, ki je mešanica iz nemškega in slovenskega, in kterega ne razume, kdor ni njih rodovine; skor v vsaki besedi imajo *š*; zajcu, postavim, pravijo špringelc ali hauše; kolovrat je hašpelj, voda je baušer itd.; z drugimi ljudmí govorijo pa tudi slovenski, *š* se pa vedno sliši *).

Ob pervih časih svoje naselbine so imeli nektere privilegje: imenovali so se plemeniti (žlahní), smeli so svobodno loviti (jagati), oroženi biti, in desetina pri njih ni bila taka, kakor pri drugih. Al sčasoma so jim tominski grofi te pravíce odvzeli. Ivan.

*) Na Tominskem pravijo šivarici (Schneiderin) škinja; — namesti govoriti rečejo večidel marnjati. Ste li te besedi naše? (Marnjati, marnovati je znana slovenska beseda; „škinja" še nismo slišali. Vred.) Pis.

Ozir po svetu.

Potopisne čertice iz Petrograda.

(Dalje.)

Rusi porabijo vsako leto veliko ledú pri svojem gospodarstvu. Vsako pijačo hladijo radi z ledom, vživajo radi vledene sladčice, ki se skoz celo poletje na ulicah na prodaj ponujajo, in pijó ne le ledéno vodo, ledéno vino, ledéni ól, temuč tudi ledéni čaj, v kterega, namesti sladkora, devajo kosčike ledú. Njih kratko pa grozno vroče poletje bi pokvarilo vse njih jedíla, ako bi jim zima obilo ledú ne ponudila, s kterim poleti varujejo jélo in pílo gnjilobe. Ledéni hram (klet) mora tedaj na Rusovskem skor vsaka hiša imeti, v mestih ravno tako kakor na kmetih. V Petrogradu samem je blizo 10.000 tacih hramov. Za vsak hram se potrebuje kakih 50 voz ledú; mesarji, ribčarji, kvasarji pa imajo tako prostorne hrame, da po več sto vóz ledú va-nj gré. Posebno veliko ledú pa potrebujejo olarije in žganjarije, tako, da se smé rêči, da naj manj 500.000 voz ga samo za nje iz Neve vsako leto izvozijo.

Nevini led je navadno poldrugi do 2 vatelja debel, sekajo ga na enakomerne štirivoglate kose. Ko leží na snegu, je lepo zelen, terd, brez razpok. Mikavno je viditi, kadar ga lomijo kakor skale v velikem rudniku.

V hramih skladajo en kos na druzega, na obéh straneh pa ga zložé v velike zidove. V tem ledénem zidovju napravijo potem omare in políce, kamor postavljajo meso, mleko itd. Tako ravnajo z ledom pri velicih dobro gleštanih gospodarstvih. Navadna národna šega pa je, velike kose ledú nametati v hram, potem ga z betom razbiti na drobno in ga po vsih kotih terdo zatlačiti. Na to vižo ostane led še bolj stanoviten, ker zdrobljeni kosci kmali spet zamerznejo skup.

Otoki Neve, na kterih je petrogradško mesto sozidano, so zlo plitvi; tako da nobena hiša ne stojí višje kakor za 12 do 14 čevljev nad navadnim stanjem morja. Če se tedaj Neva ob povodnjih za 15 čevljev naraste, je že celo mesto pod vodó, — če pa se voda vzdigne za 30 do 40 čevljev, potopí celo mesto. Zaliv finiškega morja se razteguje s svojo naj večjo daljavo naravnost od Petrograda proti sončnem zahodu, od ktere strani žugajo naj huji viharji, ki tedaj valove morja naravnost v mesto ženó.

Ker pa se Neva ravno pri Petrogradu v morje izteka, žene svojo vodo ravno unim morskim valovom nasprot, — vsak si lahko misli, v kakošni nevarnosti je Petrograd, ako zadene sila morja s silo Neve skup. Nadloga povodnji je tù nepopisljiva. Še so v žalostnem spominu tisti dnevi leta 1824 mesca listopada, ko je Petrograd potopljen bil. Huje povodnji, kakor te, niso doživeli še Petrogradčani; po vsih ulicah se na hišah še zdej vidijo znamnja, kako visoko je prikipela voda. Skozi oknja je derla v višje hiše, in veliko majhnih lesenih je polagoma vzdignila od tal, da so plavale kot barke Noetove po Nevi. Po visocih drevesih, na ulicah zasajenih, so sedele cele trope ljudí, kakor vrabci, ki prehitani od valovja, so zbežali na drevje. Naj huje je pa to bilo, da nihče ni mislil, da mestu tolika nevarnost žuga, ker brez posebnega šuma in hruma se je razlila voda po njem 17. listopada. Veliko hiš je še le drugi dan se poderlo, ko je povodinj jenjevala. Se vé da silne močirnosti ni bilo po nobeni viži iz hiš spraviti, in da je potem veliko ljudí zbolelo in so se izcimile hude kužne bolezni, ki so terpele več tednov. (Konec sledí.)

Starozgodovinska drobtinčica.

V fari Černomeljski nad selom Rožancem je neka sloka ali žlota obdana s kamnitim gričem tako, da se le od juga v njo prispeti zamore. V dnu na steni, ki je proti izhodu obernjena, je sledeči napis:

DIM
PPP. AELII. NEPC S. E.
PROCVLVS. E. FIRMINVS.
PRO. SALVE. VASVORVMOVE.

Misliti bi se tedej smelo, da so imenovani trije rimski vojskovodji v boju proti Slovanom s svojimi vojaki v beg pognani, v tem kraji skrivši se, si življenje rešili in naj večemu božanstvu Perunu v zahvalo za-se in za svojih rešenje ta spominek postavili. Kobe.

Nove slovenske bukve.

„Oče naš in deset božjih zapoved", razložil Alban Stolc, poslovenil Anton Oliban. V Ljubljani natisnil in založil Jožef Blaznik.

Ni davnej, kar smo priporočili bukvice z enakim naslovom, ki jih je poslovenil gosp. Malavašič. Danes priporočamo gosp. Olibanove, velike hvale vredne. „Pa, kako to, da dva gospoda sta se lotila enih bukev? — bo marsikdo vprašal, ki obéh bukvic ni vidil — si bote pač ena drugi navskriž". Al temu odgovorimo, da ni tako. Omenjene knjižici nimate druge enakosti, kakor da obé imate edini naslov „Oče naš", in da obé ste poslovenjene, al una je po dr. Anibasu, ta po dr. Stolcu, v uni (Malavašičevi) je popisana ena povest, ki seže od začetka do konca bukvic in je razdeljena na več oddelkov, kterih zapopadek se vjema s prošnjami Očenaša, — ta (Olibanova) je polna malih povestic in naukov, ki spadajo v 5 pervih očenašnih prošinj, v deset božjih zapoved in v še več druzih premišlje-

vanj. Naj se ta knjižica z uno in una s to nikar ne zamenuje ter pri kupovanju ali naročevanju vselej naslov in spisatelj razločno pové. Vesel bo, kdor oboje ima!

Priporočilo milostivega knezoškofa lavantinskega, ki je natisnjeno na čêlu lično natisnjene knjižice, je poroštva dovelj za njeno notrajno vrednost. Kar pa prevod slovenski vtiče, se na vsaki verstici vidi, da je gosp. Oliban s takim veseljem prestavljal in knjigo predelal vso v duhu našega naroda in prestavo ustrojil tako lepo po domače in umevno, da je slavnoznani pisatelj, ki je že dokaj lepega spisal, v ti knjižici, če smemo navadnega nemškega govora o kritičnih spisih se poslužiti, sam sebe prekosil. V poterjenje svojih besed damo častitim bravcem en ulomek od zavisti ali nevošljivosti za poskušnjo; naj se vsak sam prepriča:

„Če, postavim, ktera samica, to je, sploh neomoženo ženstvo, moža dobí in k svojemu kruhu pride: dète vender, kako sosedove hčere, ki same za-se kaj tacega dočakati ne morejo, in njihne matere in tête zijajo in raglajo, in sodijo in opravljajo! Zdaj jim je ženin za nič, in ona se bo opêkla z njim; zdaj jim spet nevesta ni vinarja vredna, in on je trap, da to vzame; in si na ušesa šepetajo, češ, že vémo, zakaj se jima s poroko tako neznansko mudí. In če so svatje berhko oblečeni, se sliši: „dète, tem je pač treba, da se tako šopirijo, naj bi raji svoje dolgove plačali;“ in če so bolj pohlevno napravljeni, se čuje: „glej no capune, še toliko ne gleštajo, da bi se na ženitnino, kakor gré, oblekli!“ Kaj se glasí iz teh umazanih gobcov? — zavist ali nevošljivost! — In če sta dva ali trije kerčmarji blizo vkupej, to je že hudo. Eden druzega dolží, da vino keršuje ali pa meša, in da njegove luže bi nôtel piti za nič ne, in da že vé, zakaj sosed k unemu pit hodi, in ne k njemu, da bi bilo marsikaj govoriti o tem, pa da hoče raji tiho deti. — Ali če sta dva čevljarja v vasi, ali trije: vsak terdi, da ima jako dobro usnje, da naj boljše šiva in da njegovo delo sedem let terpí in še dalj; — da una dva sta pa mojstra skaza oba, da slabo šivata, usnje od starih čevljev jemljeta in ljudí goljufata, in da še pridnega kopita nimata, in da so ljudjé neumni in slepi, ki jima delati dajo. — Ali pa, če sta dva kramarja v eni vasi: kako se pisano gledata; in eden druzega ljudém grajata, „da pri unem sleparju ni vse za nič, njegova roba je preležana, njegova kava smerdí, bi je nôtel zastonj; sol z vodo moči, da bolj potegne, in s čem tobak (šnopovec) škropí, fej, ni za povedati, — in ljudí goljufá na vse kraje“. In kakor kramar in čevljar, kakor kerčmar in sosedove hčere, tako so tudi drugi ljudjé. V vsih stanovih se zavidajo in eden drugemu kruha ne privošijo, če niso v resnici dobri kristiani ali pa od natore mehkega serca. Gerda zavist človeka tolikanj prevzame, da mnogi premožni ljudjé še revežu milošine ne privošijo, če je kolikaj obilna, ne kakor bi jo sami hotli, ampak ker jim merzi, da revežu pomoč in veselje dojde. In naj bi si marsikdo upal ravno tako moliti, kakor mu je pri sercu, bi se njegova kratka molitev blezo tako glasila: „Daj meni vsega obilno, drugim pa malo, prav malo; še od tega jim vzemi, kar že imajo, da le meni prav dobro pojde“.

Novičar iz mnogih krajev.

Višja c. k. sodnija je v nekem primerljeji razsodila, da, če kdo na kant pride, mora skazati, da je le po nesrečah in brez svoje krivnje tako v stisko prišel, da ne more upnike svoje splačati, sicer se vkriviči pregreška. — Za deržavni zajém je bilo do 29. augusta 488 milionov podpisanih. — Po naznanilu časnika „Austria“ se je leta 1852 vpeljalo iz ptujih dežel v naše cesarstvo 1 milion in 30.000, leta 1853 pa 1 milion in 50.000 centov sirovega cukra (cukrene moke), za kterega je šlo z nadavkom vred vsako leto okoli 20 milionov goldinarjev gotovega srebernega ali zlatega dnarja v ptuje dežele, ki ne pride več nazaj; po tem takem tridesetína premoženja vsih narodov austrianskih gré za cuker iz dežele. — Zavolj goveje kuge, ki je iznova se začela v Moldavi, se iz te knežije ne smé goveja živina v naše cesarstvo popred prignati, dokler ni 20 dní v kontumacíi bila. — Iz Zadra se piše, da z velikim začudenjem se sliši, da ste unidan v luko Kotorsko (Cattaro) prijadrale dvé vojne barki, ena francoska, druga angleška; poveljnika teh bark sta se podala k vojšnim vojaškim oblastim, in koj potem sta se spet vernila na barke. Noben ne vé: čmu ste barki prišle. — Na rusovsko-turškem bojišču se te dní ni nič važnega primerilo. Od rusovskega cara še ni prišel odgovor na tiste 4 rečí, ki jih tirjate francosko-angleška vlada; vendar se govorí, da je pruska vlada prejela od rusovske prijatelsko pismo, v kterem nek ta pravi, da jo je volja, dovoliti 3 perve terjatve, ako francosko-angleška odstopite od četerte, to je, da Rusii ostane, kakor dosihmal, tudi vprihodnje varstvo (protektorat) gerških kristjanov na Turškem. Na to pripovedovanje se vpira upanje pomirja, ki se je te dní iznova tù in tam oživilo in tudi dnarno barantijo na borsah poživilo. Kmali se bo pravo zvedilo. — Turška armada od Bukurešta in Jalomnice, 60.000 mož močna, in druga z 30.000 Turki in Francozi maršira v Dobruči proti Galaču in Brajli, kjer stojé Rusi še zmiraj z veliko močjó. — Francozi so za kolero na Turškem že 15.000 vojakov zgubili. — Generala Baraguay je francoski cesar povzdignil za maršala. — Tudi turške naznanila poterdijo, da je njih armada dvakrat zaporedoma v Azii veliko zgubo terpela. Na obéh straneh je padlo veliko vojakov; veliko več pa Turkov. — Ekserciranje v Serbíi, ktero turški vladi ni bilo po volji, je za zdaj ustavljeno. Da bi se ljudém vzelo orodje, je pisala serbska vlada turški, pa ni mogoče, in tudi na to ni misliti, da bi serbsko ljudstvo jemalo turški papirnati dnar, kterega nikdar ni bilo vajeno. — Francoska in angleška vlada ste sklenile, vse terdnjave na Alandskih otokih podreti. Terdnjavo Bomarsund bojo nek že kmali s smodnikom razdjali, ker že več dní ne smé noben človek več va-njo iti. — Gerška in turška vlada se ravno zdej dopisujete: kdo bo škodo vojske povernil; turška vlada terja povračilo, gerška pa tudi. — Iz Španjskega je prišla po telegrafu novíca, da z dovoljenjem vlade je kraljična mati Kristina 28. t. m. smela Madrid zapustiti in se na Portugaljsko podati. Bati se je bilo, da bi se zavoljo tega ne vnela nova prekucija, vendar je mesto mirno ostalo. Ker še ni previditi konca španjskih homatij, dela to veliko skerb vladi francoskega cesarstva, ki se stika s španjskim. — Vsi belgiški ministri so se odpovedali vladanju, zakaj? se ne vé za gotovo. — Kolera pojenjuje v Genovi in Napoli; v Livorni pa še hudo razsaja.

Stan kursa na Dunaji 31. augusta 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	85 3/6	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	84 1/2 fl.
	4 1/2 „	74 7/8	„	Windišgrac. „ „ 20 „	29 1/4 „
	4 „	66 1/8	„	Waldštein. „ „ 20 „	29 „
	3 „	51 1/2	„	Keglevičeve „ „ 10 „	10 1/8 „
	2 1/2 „	41 1/2	„	Cesarski cekini.	5 fl. 22
Oblig. 5% od leta 1851 B		95	„	Napoleondor (20 frankov)	8 fl. 58
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		76	„	Suverendor	15 fl. 45
Zajemi od leta 1834 . .		225	„	Pruski Fridrihsdor . . .	9 fl. 25
„ „ 1839 . .		134 1/4	„	Nadavk (agio) srebra:	
„ „ 1854 . .		95 5/8	„	na 100 fl.	16 1/4 fl.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*